

AVALIK ARVAMUS JA RIIGIKAITSE

Elanikkonna uuring

Tallinn

Oktoober 2004

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
KOKKUVÕTE	4
METOODIKA KIRJELDUS.....	7
Valim	7
Küsitlus.....	8
Andmetöötlus ja valimivea hinnang	9
Teostajad	10
UURINGU TULEMUSED	11
1 Usaldus riigi institutsioonide vastu.....	11
2 Valdkonnad, millele valitsus peaks tähelepanu pöörama.....	12
3 Julgeolek maailmas ja tõenäosus, et Eestit tulevikus rünnatakse.....	13
4 Eesti julgeolekut tagavad tegurid	13
4.1 Eesti turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist.....	14
5 Suhtumine NATO-sse.....	14
6 Informeeritus NATO-st.....	15
6.1 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta	16
7 Teadmiste kontroll.....	17
8 NATO liikmeks olemise plussid ja miinused	18
9 Eesti elanikkonna kaitsetahe.....	20
10 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda	22
11 Suhtumine kaitsekulutustesse.....	23
12 Seisukohad riigikaitse korraldamise osas.....	23
12.1 Suhtumine kutselisse sõjaväesse	23
13 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisesse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides.....	24
13.1 Suhtumine Eesti osalemisesse Iraagi sõjalises missioonis	24

SISSEJUHATUS

Uuringukeskus Faktum viis perioodil 27. oktoober -08. november 2004. aastal Omnibussküsitluse raames läbi uuringu, mis puudutas elanikkonna arvamusi riigikaitse ja NATOga liitumise teemal. Uuringutulemuste omandiõigus kuulub EV Kaitseministeeriumile.

Uuringu eesmärgiks oli selgitada:

- milline on kaitsejõudude usaldusväärsus teiste institutsioonide hulgas;
- millised on valdkonnad, millele valitsus peaks tähelepanu pöörama;
- kui pingeliseks peetakse julgeoleku alast situatsiooni maailmas ja mil määral tajutakse ohtu Eestile;
- mida peetakse peamisteks Eesti turvalisuse garantiideks;
- kuidas suhtub avalik arvamus Eesti liitumisse NATO-ga;
- mis on NATO-ga liitumise plussid ja miinused;
- milline on Eesti elanikkonna informeeritus riigi kaitsepoliitikast ja millised kanaleid info saamiseks kasutatakse, teadmiste kontroll;
- milline on Eesti elanikkonna kaitsetahe;
- kuidas suhtutakse kaitsekulutuste tasemesse;
- millised on hoiakud kaitseväge üldise ülesehituse suhtes (üldine sõjaväekohustus või palgaarmee; väikesed kõrgprofessionaalsed üksused või massiline rahvaarmee);
- kuidas suhtutakse Eesti sõjaväelaste osalemisse sõjalistes missioonides väljaspool Eestit ja konkreetselt Iraagi missiooni jätkumisse.

Aruande esimeses osas on toodud meetodika kirjeldus, teises osas tulemused, lisas on esitatud joonised, tabeljaotused ja küsimustik.

KOKKUVÕTE

Uuringukeskuse Faktum oktoobris 2004. läbi viidud riigikaitse teemalisest uuringust selgus:

- Kaitsevägi kuulub koos Vabariigi Presidendi, piirivalve ja Eesti Pangaga endiselt riigi usaldusväärseimate institutsioonide hulka. Kaitseväge peab usaldusväärseks 79%. Kaitseväge usaldusväärsus on aasta jooksul püsinud üsna samal tasemel, seda nii eestlaste kui muulaste arvates.
- Kaitseväe usaldusväärseks pidavate eestlaste osakaal on 2002. aasta juunist tänaseni püsinud ligikaudu kahe kolmandiku tasemel. Mitte-eestlaste hinnangud on oluliselt tagasihoidlikumad, usaldusväärseks pidajaid oli oktoobris 31%.
- Ka teiste riiklike institutsioonide usaldusväärseks antud hinnangud on 2004. aasta jooksul püsinud stabiilsetena, märgatavalt on aastalõpuks langenud vaid Valitsuse, erakondade, Riigikogu ja õiguskantsleri usaldusväärsus ning kasvanud kohtu oma.
- Valupunkte kaardistava küsimuse järgi on sotsiaalsete probleemide olulisuse pingerida püsinud 5 aastat samana. Valitsuse tähtsamateks ülesanneteks peetakse inimeste elatusaseme tõstmist, tööpuuduse vähendamist ja turvalisuse tagamist. Läbi aastate on olulisust lisandunud inimeste elatusaseme tõstmisesse, Eesti huvide esindamisesse Euroopa Liidus, mõnevõrra ka hariduse ja kultuuri arendamisesse, sotsiaalabi süsteemi tõhustamisesse. Eelmiste aastatega võrreldes on olulisust kaotamas turvalisuse tagamine ja Eesti erinevate piirkondade ühtlase arengu tagamine, samuti tööpuuduse vähendamine.
- Kui mujal maailmas valitsevat olukorda peetakse küllaltki konfliktseks, siis seda, et mõni välisriik võiks võtta Eesti suhtes ette sõjalise agressiooni, peetakse enamiku vastajate poolt ebatõenäoliseks. Sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas peavad lähiaastatel tõenäoliseks 51%, Eesti ründamist peab väga või küllaltki tõenäoliseks vaid 15% küsitletutest.

Suurenevat ebastabiilsust ja sõjalisi konflikte maailmas peab reaalseks üha enam vastajaid. Ohu tunnetajate osakaal on sama kõrge kui 2003. aasta veebruaris ja 2001. aasta oktoobris.

- Kõige olulisemaks Eesti julgeoleku tagatiseks peetakse endiselt NATO-sse kuulumist. Olulisuselt järgnevad heanaaberlikud suhted Venemaaga ja kuulumine Euroopa Liitu.
- Seda, et Eesti turvalisus on pärast NATO-ga liitumist kasvanud leiab 39%, 46% arvates pole julgeolekus muutusi toimunud ja 4% meelest on see NATO-ga liitumise järel koguni kahanenud.
- NATOga liitumise fakt kogub pärast tegelikkuseks saamist järjest uusi toetajaid, nende osakaal on pidevas tõusujoones. Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kindlasti või pigem 72% küsitletutest, vastaseid on 18%. Eestlastest toetab NATO-sse kuulumist 86%, mitte-eestlastest aga 46%.
- Oma informeerituse taset sellest, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, hindavad heaks või väga heaks ligi pooled küsitletutest. Kuid kui vaadelda vastanute teadmisi NATO ja Eesti kaitsesüsteemi kohta käivatele testküsimustele, siis olukord nii positiivne ei ole – viiele küsimusele andis 4-5 õiget vastust vaid 18%. Siiski on vastajate teadmised antud vallas paranemas.
- Eestlaste infoallikad riigikaitse ja NATO kohta teabe saamisel on valdavalt eestikeelsed ja eestimaised (trükimeedia, tele- ja raadiosaated). Ka mitte-eestlaste infokanalite seas on esikohal samuti eestimaised, kuid venekeelsed teabekanalid (trükimeedia, tele- ja raadiosaated). Kolmandikule mitte-eestlastest on olulisel kohal ka Venemaa telekanalid.
- NATO-sse kuulumine toob vastanute enamiku arvates kaasa rohkem positiivseid kui negatiivseid tulemusi. Kõige kasulikumaks NATO liikmestaatuse juures peetakse Eesti infrastruktuuri ja tehnoloogia arengut. Negatiivseid mõjutusi kardetakse kõige rohkem Venemaa suhete ja keskkonna seisundi osas.

Varasemaga võrreldes on ootused NATO mõjul positiivsete nihete toimumiseks kasvanud Eesti iseseisvuse tagamise osas. Muus osas on optimism aga valdavalt raugenud. Teisalt on aga ka kartused NATO-st tulenevate negatiivsete nihete osas oluliselt vähenenud. Ilmselt pole NATO liikmeks oleku mõju Eesti igapäevaelule olnud nii märgatav, kui seda varasemates küsitlustes oletati.

- Sõjalise vastupanu osutamist võimalikule kallalekippujale peab vajalikuks 64%. Eesti kaitsmise vajadust tunnistavad nii eestlased kui ka mitte-eestlased.

Kui Eestile tungitaks kallale, oleks valmis kaitsetegevuses kindlasti või tõenäoliselt kaasa lööma 69% küsitletutest. Eestlaste tõenäoliselt on valmis riigikaitstes osalema vastavalt 74% ja muulastest 59%.

Mõlemad kaitsetahte näitajad on olnud viimastel aastatel üsna stabiilsed.

Kallaletungi korral lahkuks aga Eestist 16% vastanuist, lahkujate seas oleks muulasi pea poole rohkem kui eestlasi. Lahkumise mõte on populaarsem kuni 39 aastaste hulgas. Kõrgeim on lahkuda soovijate osakaal 20-29 aastaste mitte-eestlaste seas.

Avalikkuse valdav seisukoht on, et kulutused tuleks hoida praegusel tasemel, nii leiab 53% vastanuist. Praeguse seisuga peab kaitsekulutuste tõstmist vajalikuks 25%, kaitsekulutuste vähendamist sooviks 13%. Vähenenud on kaitsekulutuste tõstmist aktsepteerivate inimeste osakaal.

- Eesti üleminekut kutselisele sõjaväele pooldas 43% küsitletutest, kohustusliku ajateenistuse säilitamist peab vajalikuks 50%. Mitte-eestlaste puhul on ülekaalus kutselise sõjaväe pooldajad, eestlaste puhul on ülekaalus üldise sõjaväekohustuse hindajad. Kutselist sõjaväeteenistust kalduvad toetama rohkem nooremad, haritumad ja linnades elanikud.

Samas leiab 74% küsitletutest, et Eesti peaks võtma suuna väikesearvulise, hea väljaõppe ja varustusega väekontingendi loomisele.

- Eesti sõjaväelaste osalemist rahvusvahelistes sõjalistes missioonides toetab 51% ja vastu on 43%. Tulemus on üsna tähelepanuväärne, kuivõrd küsitlus toimus vahetult vanemveebel Arre Illenzeeri surma saamisele järgnenud nädalal. Eelmise Eesti kaitseväelase hukkamise järel langes toetus osalemisele rahvusvahelistel missioonidel oluliselt.
- Eesti osalemise osas Iraagis on valdav enamik seda meelt, et Eesti ei oleks pidanud oma väeüksust sinna saatmagi, eelkõige on see mitte-eestlaste üldine seisukoht. Eestlaste seas on võrdselt neid, kes arvasid, et Eesti peaks jätkama osalemist Iraagi seni, kuni sealne missioon kestab, kui ka neid, kes arvasid, et Eesti poleks pidanud oma väeüksusi sinna saatmagi.

METOODIKA KIRJELDUS

Valim

Omnibuss on regulaarselt (kindla ajakava järgi) läbiviidav mitme kliendi uuring, mille üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 15-74 aastat, kokku 1 047 818 inimest (ESA, 01.01.2003.a.).

Planeeritud valimi suurus on 1000 vastajat. Valimi moodustamisel kasutatakse üldkogumi proportsionaalset mudelit piirkondade ja asulatüüpide (linn/maa) lõikes ning mitmeastmelist tõenäosuslikku juhuvalikut.

Esmalt valitakse mudeli alusel valimipunktid - kõigis piirkondades kokku 100. Valimipunktid (täpsusega kuni lähteadressi tasandini) valitakse asula suurusele (elanike arvule) proportsionaalse tõenäosusega. Valiku baasina kasutatakse Rahvastikuregistri aadressloendit.

Seejärel teostatakse vastaja valik – igas valimipunktis 10 inimest.

Vastajate valikul rakendatakse lähteadressi meetodit ja nn „noore mehe reeglit“.

Kirjeldatud meetodil saadud valimit võib üldjoontes nimetada üldkogumit proportsionaalselt esindavaks valimiks, kus iga vastaja esindab võrdset arvu üldkogumi elemente.

Kujunenud valimi sotsiaal-demograafilist struktuuri võrreldakse vastavate näitajatega üldkogumi kohta. Vajadusel teostatakse hinnangute täpsuse tõstmiseks kaalumise.

Vastajate jagunemine sotsiaal-demograafilistes lõigetes on toodud joonisel 1.

Tabel 1. Üldkogum ja planeeritud valim.

Regioon	Asula- tüüp	Üldkogum		Planeeritud valim
		arv	%	arv
1. Tallinn	Linn	317758	30,33	300
2. Põhja-Eesti (Harju-, Rapla-, Järvamaa)	Linn	56073	5,35	50
	Maa	97152	9,27	90
3. Lääne-Eesti (Hiiu-, Lääne-, Saaremaa)	Linn	67744	6,47	70
	Maa	56147	5,36	50
4. Tartu piirkond (Jõgeva-, Tartumaa)	Linn	92827	8,86	90
	Maa	48725	4,65	50
5. Lõuna-Eesti (Põlva-, Valga-, Võru-, Viljandimaa)	Linn	54722	5,22	50
	Maa	66209	6,32	70
6. Virumaa (Lääne-Viru-, Ida-Virumaa)	Linn	147544	14,08	140
	Maa	42917	4,1	40
Eesti	Kokku	1047818	100	100
	Linn	736668	70,3	70
	maa	311150	29,7	30

Küsitlus

Uuringu läbiviimiseks kasutati *face-to-face* intervjuud vastaja kodus. Küsitlusperiood kestis 27.10 - 08.11. 2004.

Kokku osales uuringu läbiviimisel 69 Uuringukeskus Faktumi küsitlejat, kes olid eelnevalt läbinud koolituse ja lisaks saanud juhised antud uuringu spetsiifika kohta.

Küsitluse käigust annab ülevaate [tabel 2](#).

Tabel 2. Ülevaade küsitlustööst

TULEMUS	Arv	% külastatud aadressidest
Intervjuu	969	42
Sihtrühm puudub	125	5
Kontakt puudub (kedagi pole kodus)	554	24
Sihtrühma kuuluv pereliige pole kodus	36	2
Keelduti kontaktist	235	10
Keeldumine sihtrühmas	346	15
65-74 aastaste naiste kvoot ületatud	50	2
Kokku külastatud aadresse	2315	100
<i>Kokku korduvvisiite</i>	<i>735</i>	<i>32</i>

Pärast küsitluse lõppu, kontrollimaks küsitlustöö kvaliteeti, saadeti välja 150 tagasisidekirja vastajatele.

Küsitlustöö käigus kujunenud valimi sotsiaal-demograafilist struktuuri võrreldi vastavate üldkogumi näitajatega ja hinnangute täpsuse tõstmiseks teostati kaalumise.

Andmetöötlus ja valimivea hinnang

Uuringutulemuste töötlemisel kasutati andmetöötluspaketti SPSS.

Järgnevas tabelis on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1 000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Teostajad

Antud uuringu erinevates etappides osalesid:

Tellijapoolne kontaktisik -	Madis Mikko
Valim ka küsitlustöö koordineerimine -	Helje Proosa, Marje Sepp
Küsimustik ja meetodika -	Juhan Kivirähk
Programmeerimine ja andmetöötlus -	Veiko Vaade,
Joonised -	Liis Tuuksam
Aruanne -	Juhan Kivirähk, Liis Tuuksam
Kontaktandmed:	OÜ Uuringukeskus Faktum Pärnu mnt 23 Tallinn 10141 Faktum@faktum.ee , Tel. 668 4530

UURINGU TULEMUSED

1 Usaldus riigi institutsioonide vastu

Kolm usaldusväärseimat riigi institutsiooni on elanikkonna jaoks endiselt Eesti Pank, piirivalve ja Vabariigi President (joonis 2). Eesti Panka usaldab täielikult või pigem 81% küsitletutest, piirivalvet vastavalt 77% ja Presidenti 79%. Täielikult või üldse mitte ei usalda neid institutsioone 9-15% vastanuist.

Eesti Panga usaldusväarsuse tase tervikuna (saldo – usaldajate ja mitteusaldajate vahe) on võrreldes selle aasta veebruari ja juuniga suurenenud 5%, Presidenti usaldusväarsuse tase on langenud selle aasta madalaimale tasemele (võrreldes juuniga 9%). Piirivalve usaldusväarsuse tase on võrreldes juuniga langenud 6%, olles pea samal tasemel kui veebruaris.

Vähim usaldust väärivad institutsioonid on elanikkonna arvates erakonnad, ajakirjandusja Valitsus.

Valitsuse usaldusväarsus on aasta algusest ka kõige suurema languse läbi teinud (langus 20%), usaldusväarsus on märgatavalt langenud ka erakondadel, Riigikogul ja õiguskantsleril (kõigil 10%). Aasta algusest on kasvanud vaid kohtu (tõus 12%), politsei (8%) ja mainitud Eesti Panga (5%) usaldusväarsuse saldo, kõigi teiste riigi institutsioonide usaldusväarsuse tase on langenud.

Kaitseväge usaldusväarsuse saldo on 58%, Kaitseliidu oma 34%.

Seekordses küsitluses pidas Kaitseväge usaldusväärseks 79% küsitletutest, see on 4% vähem kui juunis ja ka veebruaris. Usaldusväarsuse on kõrgem eestlaste kui mitte-eestlaste seas (joonis 3). Kaitseväge usaldusväärseks pidajate osakaal nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on viimase aasta jooksul püsinud suhteliselt ühtlane, kõikudes mitte rohkem kui 5%. Võrreldes eelnevate aastatega on sel aastal täheldatav Kaitseväge usaldusväärseks pidanute osakaalu tõusu nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas.

Kaitseliitu pidas nüüd usaldusväärseks 54% küsitletutest, see on 2% vähem kui juunis ja 5% vähem kui veebruaris. Ka Kaitseliidu usaldusväarsuse puhul on märgatav samalaadne tendents – eestlaste hinnang (usaldajaid 66%) on soosivam kui muulaste oma (31% - joonis 4). Mitte-eestlaste hinnang Kaitseliidule langes järsult 2003. aasta juunis ning langustendents on jätkumas.

Eestlaste hinnang Kaitseliidule on püsinud aga samal tasemel juba 2002. aasta juunist alates.

Üldiselt on kaitsestruktuuridele antud usaldushinnangud eestlaste puhul viimase aasta jooksul püsinud küllaltki stabiilsetena.

2 Valdkonnad, millele valitsus peaks tähelepanu pöörama

Vastajatel paluti küsimustikus loetletud viieteistkümnest probleemvaldkonnast välja valida viis, millele valitsus peaks eelkõige tähelepanu pöörama. Tulemused on toodud joonisel 5.

Probleemide olulise pingerida on läbi nelja aasta jäänud põhiliselt samaks. Valitsuse tähtsaimateks ülesanneteks peetakse inimeste elatustaseme tõstmist (seda nimetab kolme olulisema valdkonna hulgas 81% küsitletutest), tööpuuduse vähendamist (59%), turvalisuse tagamist (58%).

Keskmise olulisusega valdkondadeks on majanduselu arendamine (50%), tähelepanu pööramine põllumajanduse ja maaelu arengule (48%), hariduse ja kultuuri (42%) ning sotsiaalabi süsteemi tõhustamine (39%).

Pea neljandik peab oluliseks tähelepanu juhtimist riigijuhtimise kulude vähendamisele (24%) ja viiendik tähtsustab Eesti erinevate regioonide ühtlase arengu tagamist ning Eesti huvide esindamist Euroopa Liidus.

Keskonnakaitset, riigi kaitsevõime tugevdamist, mitte-eestlaste integratsiooni tagamist, demokraatia arendamist ning koostööd NATO-ga peetakse muude valdkondadega võrreldes vähemtähtsaks – neid valdkondi paigutab kolme olulisema hulka vaid 15-5% küsitletutest.

Võrreldes eelmise nelja aastaga on hakatud märgatavalt enam tähtsustama inimeste elutaseme tõstmist ja Eesti huvide esindamist Euroopa Liidus, mõnevõrra ka sotsiaalabi süsteemi tõhustamist ja hariduse, kultuuri arengu tagamist valitsuse poolt. Eelmiste aastatega võrreldes on mõnevõrra vähenenud aga nende osakaal, kelle arvates peaks valitsus rohkem tähelepanu pöörama turvalisuse ja Eesti erinevate piirkondade ühtlase arengu tagamisele, samuti tööpuuduse vähendamisele.

Muulaste integratsioon, tööpuudusega võitlemine, turvalisuse tagamine ja elatustaseme tõstmine on mitte-eestlaste hulgas olulisemal kohal kui eestlaste seas. Seevastu on eestlastel võrreldes muulastega tähtsamal kohal maaelu

arengu ning kultuuri ja hariduse arendamise probleemid, ka Eesti ühtlase arengu tagamine.

3 Julgeolek maailmas ja tõenäosus, et Eestit tulevikus rünnatakse

Olukorda maailmas peetakse endiselt ebastabiilseks - sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas peavad lähiaastatel tõenäoliseks 51% vastanutest (joonis 6). Ebastabiilsuse ja konfliktiohu tunnetamine on märgatavalt kasvanud. Nende vastajate osakaal, kelle arvates maailm muutub eeloleval aastakümnel turvalisemaks, on aga vähenenud (12%). Seega hinnatakse julgeoleku alast olukorda maailmas praegu sama pessimistlikult kui vahetult pärast terrorirünnakuid New Yorki Maailmakaubanduskeskuse hoonele ja Pentagonile 2001. aasta sügisel.

Mitte-eestlased hindavad olukorda maailmas mõnevõrra optimistlikumalt kui eestlased – kui eestlastest peab sõjaliste konfliktide suurenemist tõenäoliseks 54%, siis mitte-eestlastest arvab nii 45%.

Seevastu seda, et mõni välisriik võiks võtta Eesti suhtes ette sõjalise agressiooni, peetakse enamiku vastajate poolt ebatõenäoliseks – seda pelgab väga või küllaltki palju vaid 15% küsitletutest (joonis 7). Eestlastest peab kallaletungi Eestile väga või küllaltki tõenäoliseks 18% vastanutest, mitte-eestlastest jagab taolist arvamust 9%.

4 Eesti julgeolekut tagavad tegurid

Kaheks kõige olulisemaks Eesti julgeoleku tagatiseks peetakse (joonis 8) kuulumist NATO-sse (61%) ning koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga (43%), samuti kuulumist Euroopa Liitu (39%). Need tegurid on viimase aasta jooksul olnud ülekaalukalt olulisimateks peetavad garantiid, kuigi Euroopa Liitu kuulumise tähtsustajaid on üha vähem.

Olulisuselt järgmisteks julgeolekuteguriteks peetakse tihedate majandussidemete loomist erinevate maailma riikidega (32%) ja Balti riikide kaitsealast koostööd (31%). Neljandik tähtsustab ka tugevaid kaitsejõude.

Kui eestlaste jaoks on esimeseks Eesti julgeoleku garantiiks kuulumine NATO-sse (65%), siis mitte-eestlased peavad selleks endiselt häid suhteid Venemaaga (60%).

Järgmised peamised julgeolekut tagavad tegurid eestlaste jaoks on kuulumine Euroopa Liitu (40%), Balti kaitsekoostöö (35%) ja head suhted Venemaaga (34%). Mitte-eestlaste jaoks on järgmised julgeolekugarantiid aga kuulumine Euroopa Liitu (38%) ja head majandussidemed maailmas (35%).

Kui kuulumist Euroopa Liitu ja majandussidemeid maailmas peavad mitte-eestlased ja eestlased võrdselt oluliseks, siis häid suhteid Venemaaga ja kõrget elatustaset tähtsustavad turvalisuse tagajatena mitte-eestlased eestlastest märgatavalt enam. Vastupidine on olukord NATO-sse kuulumise tähtsustamisega.

4.1 Eesti turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist

39% vastanuist leiab, et Eesti turvalisus on pärast NATO-ga liitumist kasvanud. 46% arvates pole julgeolekus muutusi toimunud ja 4% meelest on see NATO-ga liitumise järel koguni kahanenud (joonis 9).

Selle hinnangu andmine on ootuspäraselt seotud üldise suhtumisega NATO-sse. Nii peab turvalisust kasvanuks 50% liitumise pooldajatest ja vaid 11% selle vastastest. Viimastest leiab 2/3, et midagi pole muutunud ja 16% peab julgeolekut pigem kahanenuks.

5 Suhtumine NATO-sse

NATO-sse kuulumist pooldab kindlasti või pigem 72% elanikkonnast, vastaseid on aga 18%. Eestlastest toetab NATO-sse kuulumist 86%, mitte-eestlastest aga 46% (joonis 10). Nii eestlaste kui mitte-eestlaste puhul on toetajate osakaal tõusnud seniste uuringute pea kõrgeimale tasemele (mitte-eestlaste puhul oli küll 2003. aasta juuni erandlik, kui pooldajate osakaal tõusis hetkeliselt 52%-le) (joonis 10B).

Eestlastest ja mitte-eestlastest vastanute hinnangud sotsiaaldemograafiliste gruppide lõikes on toodud joonisel 10.

Eestlastest NATO toetajaid on keskmisest enam meeste (89%,) 15-29 aastaste (92-94%), kõrgharidusega (90%) ja linnade elanike (89-90%) seas. NATO pooldajate seas on suurenenud eelkõige 15-19 aastaste osakaal.

Mitte-eestlaste seas on NATO-sse kuulumise kõige suuremateks toetajateks samuti 15-29 aastased (57-65%), kuid keskmisest suurem on toetus ka algharidusega (56%) ja maapiirkondade 855%) muulaste hulgas.

Eesti Vabariigi kodanike seas on NATOsse kuulumise toetajate osakaal 79% (joonis 10A), mis on 2% vähem kui juunis ja 3% enam kui veebruaris.

Kodanikest NATO toetajaid on keskmisest enam meeste (85%), 15-29 aastaste (86-89%), kõrgharidusega (81%) vastajate seas. Keskmisest enam NATO vastaseid on aga naiste (15%), 40-49 ja 60-74 aastaste (vastavalt 19% ja 18%) kodanike, samuti suurte linnade elanike (16%) hulgas.

Mitte-eestlastest kodanikest toetab NATO-sse kuulumist 52%, mitte-kodanikest aga 41%. Seega muulaste suhtumine NATO-ga liitumisse on seotud ka nende kodakondsusega.

NATO-sse kuulumist peavad olulisemaks need vastajad, kes on või kelle pereliige, lähedane sõber on teeninud/teenib Eesti Kaitseväes või on Kaitseväe liige.

6 Informeeritus NATO-st

5% küsitletutest hindavad oma informeeritust ses osa, mida tähendab Eesti jaoks NATO liikmeks olek, väga heaks ning 41% pigem heaks (joonis 11). Informeeritus tõusis peale Eesti NATO-sse astumist ja on senini püsinud samal tasemel (joonis 11A).

Eestlased hindavad oma informeeritust paremaks (52% - joonis 11) kui mitte-eestlased (34%). Mõlemal juhul on end informeeritumaks pidajate seas keskmisest enam mehi. Eestlaste puhul on hästi informeerituid keskmisest enam ka 40-49 ja 60-74 aastaste seas, mitte-eestlaste puhul 15-39 aastaste ja Tallina ning maakonnakeskuste elanike hulgas.

Seos eksisteerib ka vastaja informeerituse taseme ja NATO-sse suhtumise vahel.

Mida paremini on vastaja informeeritud, seda enam avaldab ta toetust NATO-le. Hästi informeeritustest pooldab NATO-t 85%, halvasti informeeritustest aga 65%, liitumise vastu on vastavalt 6% ja 13%.

Eestlaste puhul halb informeeritus ei mõjuta NATO vastasust niivõrd kui mitte-eestlaste puhul (tabel 3).

Tabel 3. Suhtumine NATO-ga liitumisse sõltuvalt vastanute hinnangust oma informeeritusele, %

	EESTLASED		MITTE-EESTLASED	
	Hästi informeeritud	Halvasti informeeritud	Hästi informeeritud	Halvasti informeeritud
NATO poolt	94	87	66	51
NATO vastu	6	13	34	49

6.1 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta

Infokanalite osas, mille kaudu vastajad on saanud riigikaitse ja NATO kohta teavet, olulisi muutusi võrreldes varasemate uuringutega toimunud ei ole.

Eestlaste jaoks domineerib selgelt kolm peamist infoallikat (joonis 12): eestikeelne trükiajakirjandus (92%) ning eestikeelsed tele- (90%), raadiosaated (84%). Eestlaste jaoks täiesti ebaolulised kanalid on Venemaal ilmuvad trükised ja raadiosaated.

Ka mitte-eestlaste jaoks on esiplaanil kodumaised, ehkki venekeelsed infoallikad: Eestis ilmuvad venekeelsed ajalehed, ajakirjad (65%), Eesti raadiojaamade venekeelsed saated (62%) ja Eesti telejaamade venekeelsed saated (53%). Ent lisaks nendele infoallikatele on küllaltki olulised ka Venemaa telekanalite saated (33%). Väikseimat tähtsust omavad NATO teemaliste teabekanalitena Soome televisioon ja lääneriikide trükimeedia.

Tabelist 4 nähtub, et Venemaa teabekanalid ei avalda muulastele märgatavat NATO vastast mõju. Seevastu NATO pooldajatest muulaste seas on keskmisest enam Eesti eestikeelse meedia kasutajaid.

Tabel 4. Muulaste suhtumine NATO-ga liitumisse sõltuvalt vastanute kontaktist erinevate infoallikatega, %

	KOKKU	Ajakirjandus			Raadiosaated			Telesaated		
		Eesti eesti keelne	Eesti vene keelne	Venemaa	Eesti eesti keelsed	Eesti vene keelsed	Venemaa	Eesti eesti keelsed	Eesti vene keelsed	Venemaa
NATO poolt	46	63	43	33	59	45	51	53	46	41
NATO vastu	36	27	33	40	30	34	30	37	36	32
<i>ei oska öelda</i>	18	9	21	26	10	20	16	11	17	27

7 Teadmiste kontroll

Küsimustikus sisaldunud viiest küsimusest suutis kõigile õigesti vastata vaid 3% küsitletutest. Neli õiget vastust andis 15%.

Ühte õiget vastust teadis 20%, kahte 26% ja kolme 24% küsitletutest. Ühtegi õiget vastust ei teadnud või vastamata jättis 13% küsitletutest.

Testi tulemused küsimuste kaupa, võrrelduna õigete vastuste osakaaluga 2001. aasta juunis ja 2002. ja 2003. aasta oktoobris, on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Teadmiste testi tulemused, %

	õige vastus				vale vastus				ei oska öelda			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
Mitu riiki kuulub praegu NATOsse?	17	13	25	27	40	52	45	28	42	35	29	44
Milline Ida-Euroopa riik ei kuulu NATOsse?	36	31	37	28	21	29	37	41	43	40	26	30
Mis linnas asub NATO peakorter?	49	48	46	49	28	37	40	34	22	14	13	17
Kui suur on Eesti kaitse-eelarve osakaal SKPst?	21	34	42	51	33	33	27	14	46	34	30	34
Kes on riigikaitse kõrgeim juht?	63	62	65	62	20	30	29	26	17	8	6	12

Vastuse „ei oska öelda“ andnute osakaal on taas tõusnud, eriti küsimuse „Mitu riiki kuulub NATO-sse?“ puhul. Nimetatud küsimuse puhul on tõusnud ka õige vastuse andnute määr. Ka teadlikus Eesti kaitse-eelarve osakaalust SKP-st on suurenenud, õiget vastust teadis sellele lausa pool elanikkonnast.

Kõige enam on õigeid vastuseid riigikaitse kõrgeima juhi kohta, vähim õigeid vastuseid on NATO liikmesriikide arvu kohta. NATO liikmesriikide praeguse arvu meenutamine on tekitanud segadust paljudes vastajates – õigesti vastanute osakaal on märgatavalt langenud, võrreldes ajaga, mil Eesti veel ei kuulunud NATO-sse.

Oma informeeritust heaks ja halvaks hinnanud vastanute testi tulemused on toodud tabelis 6. Rohkem (3 ja enam) õigeid vastuseid andnute osakaal oli kõrgem hästi informeeritute seas.

Tabel 6. Teadmiste testi tulemused informeerituse taseme järgi, %

	KÕIK	Hästi informeeritud	Halvasti informeeritud
0 õiget vastust	13	8	14
1-2 õiget vastust	45	40	51
3 õiget vastust	23	28	20
4-5 õiget vastust	18	24	14

8 NATO liikmeks olemise plussid ja miinused

NATO liikmeks olek toob vastanute enamiku arvates kaasa rohkem positiivseid kui negatiivseid tulemusi.

NATO liikmestaatuse juures peetakse kõige kasulikumaks Eesti infrastruktuuri ja tehnoloogilist arengut – neis valdkondades eeldab positiivseid muutusi vastavalt 66% ja 57% küsitletutest (joonis 13A).

39% küsitletute arvates mõjutab NATO liikmeks olek positiivselt Eesti iseseisvust, 38% arvates majanduse arengut ja 35% jaoks inimõiguste järgimist. Kolmandik arvab, et paraneb ka sotsiaalne kaitstus.

Võrreldes varasemate küsitluste tulemustega on ootused NATO mõjul positiivsete nihete toimumiseks kasvanud Eesti iseseisvuse tagamise osas. Muus osas on optimism aga valdavalt raugenud madalamale kui 2003. ja 2002. aastal. Aastatega vähenenud nende vastajate osakaal, kes arvavad, et NATO liikmeks olek avaldab positiivset mõju võitlusele kuritegevusega ja tööhõivele.

Negatiivseid mõjutusi kardetakse kõige rohkem suhetes Venemaaga (joonis 13B) – 42%. 22% vastanutest näeb NATO negatiivset mõju keskkonna seisundile, 12% tajub ohtu Eesti iseseisvusele ning 11% eesti keelele ja kultuurile.

Võrreldes varasemate küsitlustega on kõik kartused seoses NATO-ga oluliselt vähenenud. Enim on hirmud vähenenud Eesti iseseisvuse, selle keele ja kultuuri, samuti elanikkonna heaolu, maaelu ja majanduse arenguga seoses.

Nagu ikka, näevad NATOga liitumist pooldavad respondendid rohkem positiivseid ja NATOga liitumise vastased negatiivseid tulemusi.

Alljärgnevas tabelis 7 ära toodud vastajate hinnangute saldod, st. positiivseid muutusi ootavate ja negatiivseid arenguid pelgavate vastajate osakaalude vahe.

Tabel 7. NATOga liitumise positiivsete ja negatiivsete tagajärgede saldo liitumise pooldajate ja vastaste lõikes, %

	Toetavad NATOga liitumist				On vastu NATOga liitumisele			
	2001	2002	2003	2004	2001	2002	2003	2004
infrastruktuuri areng	74	77	74	69	40	52	55	51
tehnoloogiline arengutase	69	69	74	65	26	39	47	33
majanduse areng	42	46	44	44	-8	5	11	9
inimõiguste järgimine	56	50	45	41	-4	15	15	14
Eesti iseseisvus	48	33	25	38	-31	-24	-27	-10
sotsiaalne kaitstus	40	39	44	36	-5	-4	3	11
võitlus kuritegevusega	47	46	35	28	-5	17	9	4
demokraatia areng	44	40	31	28	-15	1	-6	0
tööhõive	42	42	31	26	-1	0	-5	2
regionaalne areng	27	29	23	25	-12	0	8	9
elanikkonna heaolu	26	29	24	25	-30	-24	-17	-6
maaelu areng	5	8	3	7	-26	-25	-8	-1
eesti keel ja kultuur	-4	-7	-4	-1	-38	-29	-22	-12
keskkonna seisund	-1	1	-6	-2	-42	-24	-31	-28
suhted Venemaaga	-28	-25	-9	-19	-65	-47	-51	-39

NATOga liitumise mõju infrastruktuurile ja tehnoloogilisele arengule näevad nii liitumise pooldajad kui ka vastased tugevalt plussmärgiliselt.

Plussmargiliselt näevad nii NATO pooldajad kui ka vastased veel majanduse arengut, inimõiguste järgimist, sotsiaalset kaitstust, võitlust kuritegevusega, tööhõivet ja regionaalset arengut.

Samas on mõlemad pooled üksmeelel NATOga liitumise negatiivse mõju osas suhetele Venemaaga. Nagu NATOga liitumise vastasedki, näevad ka liitumise pooldajad teatud ohtu keskkonnale ning eesti keelele ja kultuurile.

Võtmevaldkondadeks NATOga liitumise pooldamise või vastustamise seisukohalt (pooldajad peavad NATO positiivseks, liitumise vastased aga negatiivseks mõjuks) tunduvad olevat ühelt poolt Eesti iseseisvuse säilimise küsimus ning teiselt poolt elanikkonna heaolu. Suured lahknevused NATO mõju avaldumises NATO toetajate ja vastaste vahel on täheldatavad ka tehnoloogilise ja majandusliku arengu osas.

Aastatega on NATO pooldajate optimism enamuse tegurite puhul mõnevõrra raugenud, vaid Eesti iseseisvuse säilitamist on hakatud nägema positiivsemas võtmes kui 2002. ja 2003. aastal.

Samas on ka NATO vastaste leeris skeptitsism NATO-ga ühinemisest tulenevate ohtude suhtes kahanenud.

See näitab, et tegelik NATO-ga liitumine on näidanud, et selle sündmuse mõju Eesti elu erinevatele valdkondadele pole nii suur, kui varem kardeti või loodeti. Oluliseks tuleb pidada asjaolu, et liitumine on tugevdanud usku Eesti iseseisvuse tagatusse.

9 Eesti elanikkonna kaitsetahe

Elanikkonna kaitsetahtet uuritakse kahe erineva küsimuse abil.

Üks neist mõõdab, mil määral tunnistavad vastajad vajadust Eestit sõjaohu korral kaitsta: *"Kui Eestit peaks ründama mõni riik, kas me peaksime igal juhul osutama relvastatud vastupanu – ka siis, kui lõpptulemus ei ole meile selge?"*

Teine küsimus mõõdab vastaja isiklikku valmisolekut kaitsetegevuses kaasa lüüa: *„Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja oskuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?"*

Sõjalise vastupanu osutamist võimalikule kallalekippujale peab vajalikuks 64% küsitletutest ([joonis 14](#)).

Vastupanu osutamist peavad üldiselt vajalikumaks mehed, noorim põlvkond (15-39 aastased), algharidusega ning maapiirkonna elanike vastajad.

Eestlaste puhul on sellise seisukoha pooldajaid samuti meeste, algharidusega inimeste ja noorima põlvkonna esindajate seas, kuid piirkonniti on pooldajaid enam Tallinnas. Mitte-eestlaste puhul vastupanu osutamise poolt aga rohkem 30-59 aastased, keskhariidusega ja Tallinnas, samuti maakonnakeskustes elavad elanikud.

Eestile kallaletungi korral relvastatud vastupanu vajalikuks pidajate osakaal on aasta algusest vähenenud ja jäänud pidama aastatagusele tasemele. Vastupanu ebavajalikuks pidavate vastanute osakaal on püsunud selle aasta algusest samal tasemel (joonis 14A).

Kui Eestile tungitaks kallale, oleks valmis kaitsetegevuses kindlasti või tõenäoliselt kaasa lööma 69% küsitletutest (joonis 15), eestlaste puhul on vastav näitaja 74% ja mitte-eestlaste puhul 59%.

Eestlastest on kaitsetegevuses keskmisest rohkem valmis osalema mehed, kõik alla 60 aastased, kesk- või kõrgharidusega inimesed ja tallinlased.

Muulaste valmisolek osaleda kaitsetegevuses on keskmisest kõrgem samuti meeste, samas ka keskhariidusega ja väikelinnade, maakonnakeskuste elanike seas. Vanusegruppidest on kaitsevalmimad 40-59 aastased.

Eestlaste kaitsetahe on aastate jooksul püsunud suhteliselt stabiilne, kusjuures viimase kahe aasta jooksul on see kõikunud 69-74% vahemikus (joonis 15A). Mitte-eestlaste valmisolek asuda kaitsetegevusse on olnud aastate jooksul palju volatiilsem. Muulaste puhul on ka kodanike ja mitte-kodanike kaitsetahtes erinevusi (joonis 15A) – muulastest kodanike valmidus (63%) on ootuspäraselt kõrgem kui muulastest mitte-kodanike oma (56%). Mitte-kodanikest muulaste kaitsetahe on viimase kahe aasta madalaimal tasemel.

Kuna reaalse rünnaku korral on tõenäoliselt olulisem meeste valmisolek vaenlasele vastu hakata, siis toome tabelis 8 ära eraldi näitajad meeste valmisoleku kohta.

Eesti meestest on valmis kaitsetegevuses kaasa lööma 84%, mitte-eestlastest 64%. Kaitsetahe on võrreldes juuniga eestlaste seas tõusnud 6%, mitte-eestlaste seas aga langenud 5%.

Eestlastest meeste valmisolek riigikaitstes osaleda on olenemata vanusest suhteliselt ühtlane, keskmisest oluliselt enam on valmis 15-19 aastased. 15-19 aastaste kaitsetahe on võrreldes eelnevate uuringu tulemustega märgatavalt

tõusnud. Madalaim on valmisolek aktiivsest sõjamehe east välja jõudnud eestlastest meeste seas.

Muulaste puhul on kaitsetahe keskmisest kõrgeim 30-39 aastaste seas, madalaim aga 50-59 aastaste seas.

Tabel 8. Meeste valmisolek osaleda kindlasti ja tõenäoliselt kaitsetegevuses, %

	KOKKU	15-19 aastased	20-29 aastased	30-39 aastased	40-49 aastased	50-59 aastased	60-74 aastased
eestlased	84	93	87	89	85	87	68
mitte-eestlased	64	65	61	79	60	56	60

10 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda

Sarnaselt kaitsetahtele on ka sõjaohu korral Eestist lahkuda soovijate osakaal olnud suhteliselt stabiilne.

Eestile kallaletungi korral üritaks Eestist kindlasti või tõenäoliselt lahkuda 16% küsitletutest, kindlasti ei lahkukuks 45% (joonis 16).

Eestlaste seas oleks lahkujaid 13%, mitte-eestlaste seas 22%.

Suurema tõenäosusega lahkukuksid Eestist naised, nooremad, kuni 39 aastased inimesed (tabel 9) ja suuremate linnade elanikud, seda nii eestlaste kui ka muulaste puhul.

Kõrgeim on lahkuda soovijate osakaal 20-29 aastaste mitte-eestlaste seas.

Tabel 9. Soov sõjaohu korral Eestist lahkuda vanusegrupiti (kindlasti või tõenäoliselt), %

	KOKKU	15-19 aastased	20-29 aastased	30-39 aastased	40-49 aastased	50-59 aastased	60-74 aastased
eestlased	13	25	17	17	12	12	3
mitte-eestlased	22	26	45	26	21	8	12

11 Suhtumine kaitsekulutustesse

Avalikkuse seisukohad kaitsekulutuste küsimuses püsisid muutumatuna 2002. aasta oktoobrist kuni 2003. oktoobrini (joonis 17). Peale seda hakkas vähenema nende osakaal, kes peavad vajalikuks kaitsekulutusi tõsta nende arvelt, kes peavad vajalikuks hoida kaitsekulutusi praegusel tasemel. Praeguseks on olemasoleva kaitsekulutuste taseme säilitamise pooldajaid juba üle poole elanikkonnast (joonis 15), kaitsekulutuste tõstmist peaks õigustatuks 25%. Kaitsekulutuste vähendamist soovijate osakaaluks on 13%.

Nii eestlaste kui muulaste seas on ülekaalus inimesed, kes peavad kaitsekulutuste säilitamist praegusel tasemel parimaks võimalikuks variandiks (eestlastest 57 %, mitte-eestlastest 45%).

Eestlastest peab kaitsekulutuste vähendamist vajalikuks vaid 9%, kulude suurendamist peaks vastuvõetavaks 27%. Mitte-eestlaste seas on kulude suurendamise ja vähendamise pooldajaid peaaegu ühepalju – vastavalt 20% ja 19%. Kaitsekulutuste vähendamise soovijaid on mitte-eestlaste seas seega poole enam kui eestlaste hulgas.

12 Seisukohad riigikaitse korraldamise osas

Kui küsida, kas Eestile oleks praeguse kaitsekulutuste taseme juures vaja rohkem väikesearvulist, hästi varustatud ja kaasaegse väljaõppega väekontingenti või rohkearvulist rahvaväge, siis kaldub elanikkonna eelistus selgelt esimese võimaluse kasuks (joonis 19). Sellise seisukoha pooldajaid on 74%, oktoobris 77% ja veebruaris 78%.

12.1 Suhtumine kutselisse sõjaväesse

50% vastanute arvates peaks Eestis säilima üldine sõjaväekohustus, 43% arvates aga tuleks minna üle kutselisele sõjaväele, 5% ei omanud selles osas kindalt seisukohta. Üldise sõjaväekohustuse pooldajate osa on aja jooksul vähenenud (joonis 18), seega kummagi variandi eelistajata osakaal on kujunemas üsna sarnaseks.

Sõjaväekohustuse pooldajaid on enam eestlaste kui mitte-eestlaste seas (vastavalt 60% ja 28%), kutselise sõjaväe pooldajaid aga enam muulaste kui eestlaste seas (vastavalt 60% ja 35%).

Kutselist sõjaväeteenistust kalduvad toetama rohkem nooremad, 15-29 aastased, kuid ka 40-49 aastased, haritumad, linnades elavad vastajad (joonis 18).

13 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisesse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides

Eesti sõjaväelaste osalemisesse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides suhtub toetavalt 51% vastanutest, 43% on sellele aga pigem või täielikult vastu (joonis 20).

Keskmisest soosivamalt suhtuvad missioonides osalemisesse mehed (60%), 20-39 aastased (58-67%), haritumad inimesed.

Seisukohad erinevad oluliselt sõltuvalt vastaja emakeelest. Eestlastest toetab missioonidel osalemist 57%, mitte-eestlastest on toetajaid vaid 40%, vastaseid vastavalt 40% ja 50%.

Tuleb silmas pidada, et küsitlus toimus vahetult Eesti kaitseväelase, vanemveebel Arre Illenzeeri hukkamisele järgnenud nädalal. Kui tänavu veebruaris langes Iraagis esimene Eesti sõdur, langes elanikkonna toetus Eesti sõjaväelase osalemisele rahvusvahelistes missioonides oluliselt – märtsis toetas seda 40% küsitletutest, vastu oli 53%. Seekord me sellist järsku muutust ei näe.

13.1 Suhtumine Eesti osalemisesse Iraagi sõjalises missioonis

Eesti osalemise osas Iraagis on valdav enamik (45%) seda meelt, et Eesti ei oleks pidanud oma väeüksust sinna saatmagi (joonis 21), eelkõige on see mitte-eestlaste üldine seisukoht (59%). Eestlaste seas on võrdselt neid, kes arvasid, et Eesti peaks jätkama osalemist Iraagi seni, kuni sealne missioon kestab (41%), kui ka neid, kes arvasid, et Eesti poleks pidanud oma väeüksusi sinna saatmagi (39%).